

נוער עמק חפר 2007

נוער עמק חפר

סוגרים שנה

קובץ פעילויות לסיכום ופרידה

יוני 2007

עמק חפר

שלום לכולם,

כל כך מהר חלפה ועברה לה עוד שנה.
שנה של עבודה מאומצת. שנה של השקעה והדרכה.
חלקכם ממשיכים שנה נוספת עם הקבוצה וחלקכם נפרדים אחרי שנה או שנתיים של פעילות עם החניכים.
לפעמים נדמה שהמחנה הוא סיום מוצלח של שנת פעילות עם הקבוצה אך לא כך הדבר. קודם כל, לא כל החניכים יוצאים למחנה ושנית, במחנה אין זמן להיפרד מהחניכים כמו שצריך.
שלב הסיכום והפרידה הוא שלב חשוב בהתפתחות של קבוצה. המטרה היא לתת לחניכים ולכם המדריכים זמן לסכם, לומר דברים שחשוב שיאמרו, להיפרד כמו שצריך ולפעמים גם להזיל דימעה. . .
חשוב מאד לקיים פעולת סיום שנה לפני או אחרי המחנה בה תסוכם השנה ותינתן לחניכים ולכם אפשרות להתבטא .

כל סיום מהווה גם התחלה חדשה, המאפשרת התנסות בחוויות חדשות, הכרויות חדשות והתפתחות אישית.
שיהיה לכולם קיץ נעים ופורה ,
פרידות וסיכומים מרגשים,
צוות נוער עמק חפר 2007

לעולם לא אשכח אותך/א.א. מילן
"פו, תבטיח לי שלא תשכח אותי. אף פעם.
אפילו לא כשאהיה בן מאה".

פו הנהן רגע קט.
"בן כמה אהיה אז?"

"תשעים ותשע".

פו הנהן.
"אני מבטיח", אמר.

כמה חילים על סיכום ופרידה כדי שנבין מה בעצם קורה לנו ולקבוצתינו

זוכרים את 4 השלבים בהתפתחות של קבוצה?

אז הגענו לשלב הרביעי והאחרון- הוא שלב הסיום

שלב הסיום -- סיומה של המערכת החברתית שנבנתה במהלך התהליך הקבוצתי. שלב הסיום חשוב מאוד להבנה ולהפנמה של כל החוויה הקבוצתית.

המשימה הקבוצתית: להגיע להתנתקות תוך הפנמת הלמידה האישית. תרגום החוויה בקבוצה לחיים שמחוצה לה.

קונפליקט מרכזי: בדידות, אובדן, לקיחת אחריות איש איש על עצמו.

התנהגות אופיינית: קושי להיפרד שמלווה באיחורים, היעדרות, כעס, יצירת אשליה של המשך, הפחתת ערך הקבוצה, רגשנות, תחושת החמצה.

3 תהליכים שקורים בפרידה:

- ❖ להגיד הכל מהר לפני שנגמר... – הקרבה לפרידה גורמת לאנשים לא פעם להגיד, לשתף, או לעשות מעשים שעד כה לא העיזו להגיד או לעשות. חשוב לא להפוך את הפרידה ל"סגירת חשבונות".
- ❖ **אבל -** לסיום יש פוטנציאל להיפרדות בריאה, אך גם לתחושה מרכזית של הינתקות, אובדן ולכן גם אבל.
- ❖ **סיכום והערכה עצמית:** שלב הפרידה כולל שלב של הערכה עצמית עם עצמי: מה השגתי, מה לא השגתי, מה לא קרה. לעיתים שלב ההערכה העצמית מלווה באכזבה: תחושה שלא השגנו כלום עם הקבוצה, לא השתנה כלום מאז תחילת השנה. אך לעיתים כוללת ההערכה גם הכרה בהשגים, בהצלחות ובשינויים.

זה הוא הזמן זה היום זה הרגע
החופש קורא לי מכל
הכבישים

רגשות והתנהגויות אופייניים לסיכום ולפרידה

- ❖ הכחשה...
- ❖ **יצירת תלות** - בשל החרדה הגדולה להספיק את מה שלא נעשה מפתח את הצורך לפיצוי בגלל הסיום – כל אלו מעודדים התנהגות תובענית. החניך יכול לתבוע תשומת לב רבה יותר, פעילויות מיוחדות, כל זאת כדי לפצות על אובדן הקשר.
- ❖ **כעס** - הטחת אשמה וכעס כמנגנון הגנה.
- ❖ **הפחתת ערך** - הפחתה של ערך הקשר או ערך של האנשים בקשר.
- ❖ **נסיגה** - מצב של חוסר אונים, בלבול, חוסר ביטחון, מחיקת הישגים, בדיקות הדדיות חוזרות ונשנות – כאילו כל ההישגים נמחקים.
- ❖ **הלקאה עצמית** -- נטייה לפרש את הפרידה כעונש על התנהגות לא מספיק טובה.
- ❖ **עזיבה מוקדמת-בריחה** - מפסיקים להגיע לפגישות, עוזבים קודם...

ומה אנחנו יכולים ללמוד מזה?

שתהליך הסיכום עם הקבוצה הוא חשוב- גם לנו וגם לחניכים- הוא מאפשר לנו לבחון את ההשגים עם הקבוצה, מאפשר לנו לבחון הצלחות וכישלונות. מאפשר לחברי הקבוצה להיפרד אחד מהשני, להסתכל אחורה ולהבין מה הם עברו השנה, איך הם התחילו את השנה ואיך הם סיימו אותה. . . מאפשר להסתכל אחורה ולבחון מה למדנו, מה הצלחנו, איפה נכשלנו. מאפשר לנו ולקבוצה לחתום את השנה לקראת התחלת שנה חדשה. . .

רעיונות להפעלות סיום ופרידה

תמונות מספרות

מחלקים את הקבוצה למס' קבוצות. לכל קבוצה נותנים תמונה המבטאות פרידה (אם נפרדת מילד ההולך לגן, אנשים מנופפים לשלום, חיבוק פרידה וכו').
על הקבוצה להמחזיז את סיפור הפרידה המופיע בתמונה.
מציגים את ההצגות.
דיון קצרצר:
מה משמעות של פרידה עבורינו?, האם פרידות שונות זו מזו?, אילו רגשות מרגישים שנפרדים? איך אפשר להקל על הפרידה?
עוד אפשרות:
מפזרים המון תמונות המבטאות פרידה. כל חניך בוחר תמונה איתה הוא מזדהה.

משחק או-ח-פרידה בקבוצה

החומרים:

לוח משחק, חיילים, כרטיסי משימה : הפתעות, שאלות, משימות

הפתעות:

היית חניך למופת קבל טופי

משימות:

הענק ברכה לחניך הכי משקיע
ספר על משהו שלמדת השנה
ספר על חוויה טובה שעברת עם הקבוצה השנה
תן פרח למישהו מהקבוצה שעזר לך

שאלות:

מה היית משנה בשנה?
מה הפתיע אותך בשנה?
מה איכזב אותך השנה?
על מה היית חוזר שוב?

"תמיד ידעתי שיבוא היום
שבו צריך להיפרד
אבל עכשיו זה ככה בא לי פתאום
אז מה הפלא שאני קצת דואג?!"

אפשר לעשות את המתודה בצורת חבילה עוברת או בצורת משחק "הדוור" שכל פעם שואלים שאלה ועל החניכים לכתוב את התשובה ולשלוח למישהו מהקבוצה.

ספר זיכרונות קבולתי:

ספר הזיכרונות הקבוצתי מהווה פעילות סיכום המאפשרת לחברי הקבוצה להיזכר ברגעים שהקבוצה עברה יחד.

מהלך הפעילות:

במרכז עומדים לרשות החניכים דפים ריקים, צבעים, טושים, עיתונים צבעוניים, מספריים, דבק וכו'. כל חניך מכין על דף דיוקן של עצמו- הוא יכול לצייר, לכתוב, לגזור מעיתונים וכו'. במרכז מונחים דפים שעליהם כתוב: הרגע המצחיק ביותר השנה, הפעולה הכי מדליקה, מחנה פסת, הפעולה הכי גרועה, הרגע הכי מפחיד... כל חניך כותב על כל דף כזה משהו שמתאים לכותרת של הדף.

בסיום הפעילות המדריך לוקח את הדפים ומאגד אותם לספר זיכרונות. אפשר ורצוי לצלם את הספר ולחלק לכל החניכים.

עקבות מהשנה:

פעילות שמטרתה לסכם את השנה ולבדוק מה השאירה אצלי שנת הפעילות.

מהלך הפעילות:

כל חניך מקבל בריסטול גזור בצורת כף רגל, הוא כותב עליה מה השאירה שנת הפעילות הזו אצלו (זה יכול להיות קשור לקבוצה או למדריכים). אח"כ מדביקים את כל העקבות על בריסטול ותולים על הקיר.

"אומרים תמיד שקשה להיפרד
ובמיוחד קשה לומר זאת במילים.
אולי משום שיש בה בפרידה כ"כ הרבה!
יש בה עבר – הבורח ממך
יש בה עתיד – הרוצה להפסק
והווה – העומד לי תוהה ונבוך
ורק לוחש להתראות."

חפת השנה שלי

מיועד בעיקר לחניכים בכיתות ז' ומעלה.
מחלקים לכל חניך דף גלובוס (מצורף בהמשך). כל חניך צריך למלא את הנקודות הרלוונטיות בהתייחס לשנת ההדרכה שעברה (ביחס לקבוצה, למדריכים, ללימודים וכו'). למשל: גבעות הצלחה - איזה נקודות הצלחה היו לי השנה? ארץ הזעם - מה גרם לי להתרגז השנה וכו'...

עיתון קיר

מהלך הפעילות:

מתחלקים לצוותי עבודה לכל צוות ניתנת משימה:

צוות סקר:

תפקידו לבצע סקרים בקרב חברי הקבוצה ולפרסם את הנבחרים בתחומים השונים לדוגמא:
(ניתן להוסיף תחומים נוספים).

- מלך הבדיחות הקבוצתי
- הפעולה האהובה עלינו במיוחד
- שיר השנה
- המתנדב הפעיל ביותר
- החניך המתמיד
- החניך המאחר

צוות מראיין:

תפקידו לראיין אנשים ולכתוב כתבות בנושאים שונים לדוגמא:

- ראיון עם המדריך/ים
- ראיון עם אחד החניכים
- כתבה על מחנה פסח
- ראיון עם הורה של אחד החניכים בקבוצה

צוות איחולים:

תפקידו לאסוף ד"שים ואיחולים יצירתיים מחברי הקבוצה ומהמדריכים לסוף השנה ולקראת הקיץ.
אוספים את כל הדברים מהצוותים השונים ומדביקים על בריסטולים ותולים על הקיר במועדון.
(אפשר לכרוך אותם לעיתון קטן ולצלם לחניכים).

**"כרידה זה תמיד דבר עצוב
זה דבר שבלב ולכן זה חשוב.
ויש להתקדם קדימה עם חיוכים
וכשחושבים לעתיד וצופים לבאות אז יודעים...
שמלבד שלום יש גם להתראות."**

מתנות מכאן הלב:

בהפעלה זו מעניקים חברי הקבוצה זה לזה מתנות לסיים השנה.

מהלך ההפעלה:

כל חניך צריך להביא מתנה מהבית, עטופה יפה. רצוי להגדיר מראש את סכום המתנה, מומלץ שהחניכים יכינו את המתנות בעצמם ולא ייקנו מתנות מוכנות. יש להגדיר לחניכים כי המתנה היא לשם סיום השנה וצריכה להיות משהו שקשור לקבוצה ולפעילות.

- ניתן גם להכין את המתנות תוך כדי הפעולה מחומרי יצירה (פלסטלינה, עיתונים, דפים, מנקי מקטרות וכו').

יש אפשרויות שונות לחלוקת המתנות:

- יושבים במעגל, במרכז מונחות כל המתנות. אחד המשתתפים בוחר מתנה ומעביר אותה בין חברי הקבוצה במעגל, כאשר ברקע מושמעת מוזיקה. ברגע שהמוזיקה נפסקת, מי שמחזיק את המתנה באותו רגע, לוקח אותה ויוצא מהמעגל. וכך ממשיכים במשחק עד שכל החניכים בקבוצה קיבלו מתנות ואז פותחים את המתנות.
- מכינים פתקים עם מספרים כמספר הילדים בקבוצה, שמים את כל הפתקים בכובע או בקופסא. ממספרים את המתנות במספרים זהים למספרים שבקבוצה. כל חניך בתורו ניגש לכובע, לוקח פתק (בעיניים עצומות) ואח"כ ניגש לערימת המתנות ולוקח את המתנה בעלת המספר הזה.
- כמו במשחק הגמד והענק, כל ילד מקבל שם של ילד אחר בקבוצה שלו הוא צריך להביא מתנה. את השמות מחלקים כמה ימים לפני הפעולה, יחד עם ההזמנה לפעולה.

חשוב לשים לב שכל משתתף מקבל מתנה!

עוד לא אמרתי הכל

נמוז

עוד לא אמרתי הכל

ועוד יש לי מה לומר

לפני שיהיה מאוחר

והקהל ייתפזר

וכל אחד יהיה זוכר

שאחרים כילו

לומר מה שאמרו

ומה שלא אמרו...

ועוד לא אמרתי הכל...

אוסקרים

- ❖ אפשרות א': החניכים בוחרים מי זוכה באיזה אוסקר (בפעולה שלפני).
- ❖ אפשרות ב': המדריכים מחליטים מי זוכה. (וכמובן שאפשר לשלב בין שתי האפשרויות).
- ❖ לשים לב שלא יהיו קטגוריות מעליבות ושכל החניכים יקבלו.
- ❖ דוגמאות לאוסקרים: החניך המצחיק, החניך המתנדב, החניך הבשיל, החניך המאחר, הפתעת השנה ועוד. .

סיפור בהמשכים

- כל חניך מקבל דף ועט וצריך לרשום משפט, עפ"י קטגוריות שהמדריך מקריא-
- ❖ הפעולה שהכי אהבתי,
 - ❖ אכזבת השנה, הדבר שהפתיע אותי השנה
 - ❖ אני שמח שהסתיימה שנת הפעילות כי...
 - ❖ אני עצוב שהסתיימה שנת הפעילות כי...
 - ❖ הכי קשה לי עם סיום השנה זה ש...
 - ❖ הכי ריגש אותי השנה...
 - ❖ הכי טוב היה לי ...
 - ❖ בכלל לא איכפת לי ש...
 - ❖ אילו יכולתי להתחיל מחדש את שנת הפעילות אז...
 - ❖ לסיום אני רוצה להגיד שאני מאוד מאוכזב מ...

הדוור (מתאים לחניכים בגילאים בוגרים)

שוכבים במגל. כל אחד מקבל ערימה של פתקים. אפשר לשכלל ולרשום כותרות מעל הדפים במקום לקרוא קטגוריות. המדריך הוא הדוור. בכל פעם המדריך קורא בקטגוריה אחרת על החניכים לרשום מכתב למישהו בקבוצה בנושא הנקרא. על החניכים לקפל את הפתקים ולרשום על גבי הפתק אל מי הם ממענים את הפתק והמדריך מעביר את הפתקים לנמענים.

דוגמאות לקטגוריות:

- ❖ מטרה אחת שהשגתי השנה (מתאים לצוות הדרכה)
- ❖ היום הייתי עושה אחרת. . .
- ❖ החניך של השנה . . .
- ❖ השנה הפתעתי את עצמי...
- ❖ דבר משמעותי שקרה לי השנה...
- ❖ הפתעת השנה שלי...
- ❖ אכזבת השנה שלי...
- ❖ השנה שחלפה לימדה אותי...
- ❖ נקודת המשבר שלי השנה...
- ❖ סיפור הצלחה מהשנה...
- ❖ רגע השיא שלי השנה...
- ❖ משהו שהיה חסר לי השנה...

ולפעמים

התגיגה נגמרת
כיבוי אורות
החצוצרה אומרת
שלום לכינורות
אשמורת תיכונה נושקת
לשלישית -
לקום מחר בבוקר
ולהתחיל מבראשית.

לקום מחר בבוקר עם שיר
חדש בלב
לשיר אותו בכת, לשיר
אותו בכאב
לשמוע חלילים ברוח
החופשית
ולהתחיל מבראשית.

רגע לפני סיום, רגע לפני פרידה,
נאמר שלום עכשיו לכל ילד וילדה,
רגע לפני סיום, שוב פורסים כנפיים
אל דרך חדשה בין ארץ ושמים.

עלו והצליחו כי עתידכם הוא בידכם
עלו והצליחו כי הכל למענכם.

רגע לפני סיום, והלב שוב פועם
זו דרך חיים שכל אחד טועם.
רגע לפני סיום, תוו לכם מסלול
אנחנו לצדכם בכל דרך ופיתול.

רגע לפני סיום, אל פני השמש העולה
שאו בלב תקווה כי הדרך ארוכה.
רגע לפני סיום, לימודים הם ערך
עמוד האש לא תם ויש לכם עוד דרך.

ארותת פרידה

המטרה היא לקיים פעילות שונה לחניכים כפעילות סיום, שתהיה חווייתית ומהנה.

מהלך הפעילות:

כל חניך מכין לפעולה איזשהו מאכל שהוא יודע להכין (אפשר להגיד מראש לחניכים מה הם צריכים להביא ואפשר להשאיר את זה פתוח ושכל חניך יביא מה שהוא רוצה). עורכים שולחן גדול ויפה ואוכלים ארוחת סיום שנה ופרידה. ניתן לפני הארוחה לעשות סבב בין החניכים שכל אחד צריך להגיד איזה פעולה הוא הכי אהב השנה, או ברכה לחופש הגדול, או איחולים לשנת הפעילות הבאה וכו'.

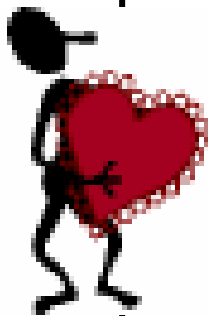
אפשר בסוף הארוחה להביא את המדריכים של הקבוצה לשנה הבאה (אם יודעים כבר מי הם יהיו).

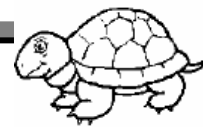
ברכות על הגב מעטפות על הקי' ועוגה

המטרה של הפעילות הזו היא שלכל ילד בקבוצה תהיה מזכרת משאר חברי הקבוצה.
מהלך הפעילות:

- תולים לכל ילד על הגב דף לבן בעזרת דבק צלוטייפ. החניכים מסתובבים בחדר וצריכים לכתוב זה לזה ברכות על הגב בעזרת טושים. ברכות לקיץ או כל משהו אחר שהם רוצים לכתוב (הקדשה, מילות פרידה, מילות תודה וכו'). ובסוף כל אחד לוקח את הדף עם הברכות אליו.
- על הקיר מודבקות מעטפות (או קופסאות או כל דבר אחר...) על כל מעטפה רשום שם של ילד מהקבוצה. החניכים מקבלים פתקים ועליהם לרשום ברכה לקיץ לכל אחד מחברי הקבוצה.

**"על כל היפה שהיה ונגמר
שוב יורד המסך בכבודות.
ודמעה חרישית תדגדג את האן
ותסבול חפיצול אישיות.
זה טבעו של העולם
שכל מה שמתחיל גם נגמר
ומה שנגמר מתחיל מחדש
מעגל שאיננו נסגר."**

עוד קטעים ושירים לסיום ופרידה

**"לפעמים יש עצב בלנטוש
את מה שהיה ועבר
אך תמיד יש תקווה לכל מחר."**

יש דברים שרציתי לומר
ואינם נענים לי
המילים שבחרתי אינן
הטובות מכולן
עמוקים מן הים הסודות
שאינם מובנים לי
שאולי לא אבין
לא אבין לעולם.

לא בכל הדרכים
שרציתי ללכת הלכתי
בדרכים שהלכתי טעיתי
וודאי לא פעם אחת
ועצבות מהלה כל שמחה
כל שמחה ששמחתי
כמו ביקשתי דבר
דבר שאבד.
חלומות שחלמתי
והם מקיצים בי עדיין
שבריהם בעיני
נשטפים מפני בדימעה
ולילות ייסורים לא ספורים
שהטבעתי בין
כאובד בדרכי
בדרכי הרעה.

אך בכל הדרכים מעולם
לא אבדה לי דרכיני
וגם אם לפעמים
סערו מסביב הרוחות
ואהבתי אותך והיה לנו טוב
טוב עד גדותינו
והיה לנו רע
ואהבתי אותך לא פחות.

כשהדרך נגמרת מתחיל איזה שביל
כשהלילה נגמר הבוקר מאיר
כשנגמרת שעה עוד שעה מתחילה
רק בסוף הידיעה מגיעה השגיאה.
יש יום חדש לכל יום שעובר
כל חלום משומש מחליפים באחר.
כשנגמרת שנה עוד שנה מתחילה
כל תשובה מתחילה רק בסוף שאלה.
כשלא יודעים מה עושים מתחילים המילים
הצלילים מתחילים כשאין כבר מילים.
כשנגמור את הצליל נתחיל צליל אחר
כשנגמור את השיר – נתחיל לדבר.
כי סוף זה תמיד התחלה של משהו אחר.
זוה לא היום האחרון שבו הכל מותר
אולי נגמר הלילה
אם לא הכל עבר.
אם לא רוצים להיפרד
אפשר להישאר.
לא כל דבר אחרי הכל חייב להיגמר.
החבורה הזו נשבעת, היכן שלא נהיה,
נהיה תמיד ביחד מה שלא יקרה.
זה היה הזמן שלנו, הימים הכי מאושרים,
וגם אם הוא עבר, בלב נשאר בפנים!:

נויר צמק חפר 2007